

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3437/2021. (X. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Kodela Viktor ügyvéd, Kodela Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, amelyben kérte a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a megjelölt ítélet ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó kártérítés megfizetése iránt pert indított a Debreceni Törvényszék (a továbbiakban: alperes) ellen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 349. §-a és 339. §-a alapján, mert álláspontja szerint a bíróság megszegte a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 50. § (2) bekezdését és az 52. § (2) bekezdését, amikor azon adóst érintő felszámolási eljárásban, amelyben az indítványozó hitelezőként vett részt, elmulasztotta kikényszeríteni a közbenső mérlegek, illetve a felszámolási zárómérleg beadását. Az indítványozó keresete szerint amennyiben az alperes e kötelezettségeit nem mulasztja el, és nem engedélyezi az adós továbbműködését, akkor nem keletkezett volna több mint 50 millió Ft kiegyenlített követelése az adós felé. Az indítványozó álláspontja szerint a közbenső mérlegek benyújtásának elmulasztása a bírói gyakorlat szerint már ebben az időszakban is olyan súlyos jogsértés volt, amely megalapozta volna, hogy az alperes korábban felmentse a felszámolót. Az indítványozó szerint a követelése nem évült el, mert a kára akkor következett be, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy felszámolási eljárás során nem fog kielégítéshez jutni.
- [3] A kártérítési perben a Debreceni Törvényszék mint alperes eljárása az ügyben kizárt volt, az indítványozó az igazságszolgáltatás pártatlanságába vetett közbizalom okán kérte a Debreceni Ítéltábla és a Debreceni Ítéltábla illetékességi területén működő három törvényszék ügyből történő kizárását is. A Debreceni Ítéltábla a Nyíregyházi Törvényszék kizárását megtagadta, a Kúria pedig elutasította a Debreceni Ítéltábla kizárására irányuló indítványt, így a perben első fokon a Nyíregyházi Törvényszék, másodfokon a Debreceni Ítéltábla ítélezett.
- [4] A Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.240/2020/17. számú ítéletével elutasította az indítványozó keresetét. A Debreceni Ítéltábla a másodfokú eljárás során észlelte, hogy az elsőfokú bírósági eljárásban a Nyíregyházi Törvényszék eljáró bírója magát elfogultnak tartotta, ezért elrendelte, hogy az eljárást az elsőfokú bíróság másik bírója folytassa, ezt követően az elsőfokú eljárásban a Nyíregyházi Törvényszék kollégiumvezető bírója járt el. A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítéletével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [5] 2. Az indítványozó a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítéletének alaptörvény-ellenességnek megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 27. §-a alapján.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítélete arra tekintettel sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, hogy a bírósági szervezetrendszer nem tudott olyan ítélőtáblát és törvényszéket kijelölni, amely az igazságszolgáltatás pártatlanságába vetett közbizalmat fenn tudta volna tartani. Az indítványozó kifogásolta, hogy a kizárási indítványait követően a kijelölt Nyíregyházi Törvényszék szándékosan olyan elfogult bírójára szignálta az ügyét, amely az eljárás tisztességének látszatát sem biztosította.
- [7] Az indítványozó kifogásolta, hogy végül elévülésre hivatkozással utasították el a keresetét, miközben bírósági jogkörben okozott kárigényt bírósággal szemben kizárólag azt követően lehet érvényesíteni, miután a károsult

a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati eljárásokat eredménytelenül végigvitte. A jelen ügyben az indítványozó amennyiben 2009–2015. között, a felszámolási kifogási eljárás időtartama alatt bármikor a régi Ptk. 349. §-a szerint kártérítési pert indított volna, akkor a törvényes feltételek egyikének (a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette) hiánya miatt a keresete elutasításra került volna.

- [8] Az indítványozó szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, hogy a régi Ptk. 349. §-a alapján eljáró bíróságok szerint indokolása szerint az indítványozó igényének keletkezését (2009) követően ténylegesen nem volt egyetlen olyan időpillanat sem, amikor az indítványozó igényérvényesítésének a törvényes feltételei fennálltak volna, mivel a felszámolási kifogási eljárás 2015-ig tartott, miközben az eljáró bíróságok szerint az indítványozó igénye 2014-ben már elévült.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [13] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a kizárási indítványainak az eljáró bíróságok csak részben adtak helyt, ezáltal álláspontja szerint sérült az igazságszolgáltatás pártatlanságába vetett közbizalom látszata, valamint a bíróságok által megjelölt időintervallumon belül nem volt jogi lehetősége kártérítési igényét érvényesíteni.
- [17] Az Alkotmánybíróság a pártatlan bírósághoz való jogot a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik alapelemének tekinti. A 3109/2013. (V. 17.) AB végzés – az Alkotmánybíróság korábbi határozataira is utalással – kimondta, hogy „a pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján is – az eljárás alá vont személy iránti előítélet-mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében [...]. A pártatlanság kérdését objektív és szubjektív nézőpontból egyaránt vizsgálni kell. A pártatlanság egyrészt azt a követelményt támasztja, hogy a bíróság tagjai személyes előítéletektől mentesek legyenek, másrészt – objektív nézőpontból vizsgálva – megvan-e a pártatlanság megfelelő látszata.” (Indokolás [7])
- [18] Az Alkotmánybíróság legutóbb a 3186/2021. (IV. 30.) AB végzésében idézte fel a korábbi gyakorlatát (607/D/2003. AB határozat, ABH 2008, 1998), amely ügyben „az indítványozó akkor azt panaszolta, hogy kártérítési keresetét másodfokon a Legfelsőbb Bíróság bírálta el, holott az az alapperben is érintett volt. Az Alkotmánybíróság akkor kimondta, hogy az a szabály, amely a Legfelsőbb Bíróságra ruházta a másodfokú hatáskört a megyei bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyekben, nem eredményezi az ügyben ténylegesen eljáró bíró személyes függetlenségének, sem pedig személyes előítéletmentességének és elfogulatlanságának megszűnését, ezért nem sérti a függetlenség és pártatlanság követelményét. Az Alkotmánybíróság ezen álláspontja az Alaptörvény

alapján sem változott. A bíróság és a fél perben állása tehát alapvetően nem érinti magának a fél más perében ténylegesen eljáró bírónak (tanács tagjainak) a jogszabályok által garantált függetlenségét és személyes pártatlanságát.” (607/D/2003. AB határozat, ABH 2008, 1998, Indokolás [8]–[9]; 3186/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [29])

- [19] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát önmagában sem objektív, sem szubjektív szempontból nem eredményezi az eljáró bíróságok pártatlanságának sérelmét, hogy a kártérítési perben félként részt nem vevő Debreceni Ítéltábla korábban fellebbezési fórumként eljárta a kártérítési pert megelőző felszámolási eljárásban. Tekintettel arra, hogy a Debreceni Ítéltábla még az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőzően elrendelte, hogy az ügyben az elsőfokú bíróság másik tanácsa járjon el a magát elfogultnak tekintő bíró helyett, szintén nem veti fel a pártatlan bírósághoz való jog sérelmét. Az Alkotmánybíróság ezen alapjog kapcsán nem észlelt olyan körülményt, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet valószínűsítene, továbbá az indítványozó állításai nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [20] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését az elévülés értelmezésével összefüggésben állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság előjáróban hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó bizonyítékértékelési, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság szerint a Debreceni Ítéltábla támadott ítélete indokolásában részletesen – a bírói gyakorlat és az ügy releváns tényei ismertetésével – számot adott arról, hogy az indítványozó nem igazolta az alperessel szembeni követelése elévülésének megszakítását. Másrészt a szerződésen kívüli kárigény érvényesítése előtt nem volt szükség a követelés kontraktuális jogcímen történő érvényesítésére, ily módon nem kellett bevárni annak tisztázását sem, hogy a követelés az adóstól a felszámolási eljárás során behajtható-e (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítélete, Indokolás [40]). Ezen túlmenően a támadott ítélet indokolása arra is részletesen utalt, hogy az indítványozó keresete elévülés hiányában sem lett volna alapos (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.013/2021/9. számú ítélete, Indokolás [41]).
- [22] Az Alkotmánybíróság az indítványozó elévülés vonatkozásában előadott érvelése alapján nem talált olyan egyéb körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [23] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltételek teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. október 5.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2204/2021.

